práva o tom rozhodnouti, zdali jsou k pozůstalosti povoláni dědici ze zákona či dědička, která se přihlásila ze závěti bezpodmínečně. Též dědicové ze zákona, jejichž podmínečnou přihlášku k pozůstalosti byl soud podle § 125 nesp. pat. povinen přijati, jsou účastníky oprávněnými k takové přihlášce a mimo to pozůstalostní soud i z úřední povinnosti má přikročiti k zřízení inventáře, poněvadž jeden ze zákonných dědiců nachází se pod ochranou soudní. Otázka výloh inventury nemůže zde býti rozhodující, zvláště když nebylo posud vyřknuto, kdo je má hraditi (srovnej rozh. č. 1870 sb. n. s.).

Není však ani odůvodněna dovolací stížnost dědiců ze zákona, podaná s hlediska zřejmé protizákonnosti a odporu se spisy (§ 16 nesp. pat.) do té části usnesení rekursního soudu, jímž bylo potvrzeno usnesení prvého soudu, že dědicové, kteří ze zákona podali podmíněnou přihlášku k pozůstalosti, odkazují se se svými dědickými právy na pořad žaloby. Správně uvádí stížnost sama, že nestačí pouhé popření pravosti poslední vůle bez osvědčení odporu, aby ve sporu dědickém mohla býti přikázána testamentárnímu dědici úloha žalobce. Znova se tvrdí v dovolací stížnosti, že listina, z níž testamentární dědička odvozuje své právo, vykazuje nedostatek patřičné formy holografického testamentu podle §u 578 obč. z., poněvadž není psána celá touže rukou. Ale z listiny samé, jak již uvedl správně rekursní soud, není to na první pohled zřejmo a sami stěžovatelé praví dále, že více než tvrditi tuto okolnost nebylo jim možno. Postačuje, když listina svým zevnějškem nevzbuzuje objektivně odůvodněné pochybnosti o správnosti formy a svojí pravosti. Dáti znalcem z moci úřední dotyčnou listinu prohlédnouti a zjistiti, zda tvrzené okolnosti jsou správné čili nic, znamenalo by tolik jako prováděti již v nesporném řízení důkaz o její platnosti, což ale nelze připustiti, poněvadž jest to ponecháno řádnému sporu.

Jelikož tedy dědicové ze zákona opírají svůj nárok k pozůstalosti o slabší titul, byla jim správně přikázána úloha žalobců v příštím sporu o dědické právo, mimořádný rekurs jejich nemá zákonných předpokladů a nebylo mu proto vyhověno.

Rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 16. září 1925. R I-725/25. *Dr. Grešl.*

Z prakse zákona o společnostech výdělkových a hospodářských. Jedině úvěrní družstva, která provozují výlučně neb z převážné části úvěrní obchody, jsou oprávněna nyní podle zákona z 20. října 1924 č. 239

sb. z. a nař. přijímati a zúrokovati úspory členů. — V podniku výrobního družstva nemohou býti činnými vedle členů i nečlenové. — Kdy končí členství vyloučeného člena? Zmocnění představenstva ku změnám smlouvy společenské jest vzhledem k ustanovení §u 33 odst. druhého zákona společenstevního bezúčinné.

Usnesením krajského soudu v Z. byla žádost za zápis firmy »Svépomoc, výrobní družstvo dělníků textilních pro S. a okolí, zapsané společenstvo s ručením obmezeným« do rejstříku společenstevního zamítnuta a to — mimo jiné — z těchto důvodů:

1. Ustanovení §u 2 stanov ad lit. e) (§ 3 ad c), podle něhož účelu družstva má býti dosaženo mimo jiné přijímáním a úrokováním členských úspor, je nepřípustné, neboť nelze připustiti sloučení živnosti po většině hospodářské s přijímáním úspor od členů, když ve smlouvě společenské podrobná ustanovení o přijímání, zúrokování úspor od členů, o jich správě, bezpečném uložení atd. vůbec chybí (§ 35 ad j.) stanov), obmezené ručení pro jistotu úspor těch žádných záruk nepodává a úspor má býti použito jako provozovacího kapitálu. — Ostatně vzhledem k zákonu z 20. října 1924 č. 239 Sb. z. a nař. bylo by nyní nutno ve stanovách výslovně uvésti, že úspory od členů mohou býti ukládány pouze na knížky členské jako zápůjčky (nikoliv snad na vkladní knížky) neboť jedině tohoto případu citovaný zákon se netýká.

2. Ustanovení §u 2 poslední odstavec stanov, podle něhož činnost družstva se neobmezuje jen na členy, nýbrž že za jistých podmínek mohou býti zaměstnáni i nečlenové, je nepřípustné, ježto vlastní spoluúčast členů na podniku je v každém případě nutna a družstvo, při němž členové sami na společném podniku nejsou činnými a provozování podniku jiným osobám, nečlenům, přenechávají, nemůže býti za společenstvo ve smyslu zákona uznáno.

3. Ustanovení §u 9 stanov, podle něhož vyloučený člen vystupuje z družstva dnem právoplatného vyloučení, jest nepřípustné, ježto i v případě vyloučení končí členství posledním dnem správního roku, kdy vyloučení se stalo (§ 54 odst. 2, 56, 77 odst. 1, 78 zák. společenstev).

Protože se jedná v bodech č. 1—5 o podstatné vady, jež bez usnesení nové valné hromady odstraněny býti nemohou (§ 33 cit. zák.), byla žádost za zápis zamítnuta.

Rozkladu nebylo vyhověno a k jeho vývodům mimo jiné podotknuto:

1. pokud se týče úspor od členů, poukazuje se na zákon z 20. října 1924 č. 239 sb. z. a nař., podle něhož vklady na knížky nyní smí přijímati jen ústavy uvedené v § 2 cit. zák., mezi jinými jen úvěrní společenstva (družstva) a to jen taková, která podle stanov svých i ve skutečnosti provozují výlučně neb z převážné části úvěrní obchody. Při tom dlužno poukázati na to, že — jak ve vládním návrhu tak i ve zprávě výborové senátu k zákonu citovanému bylo zdůrazněno — za vkladní knížku považovati dlužno každou stvrzenku o zúročitelném peněžním vkladu, která musí býti předložena, má-li býti vklad vyplacen, že pod tuto definici nespadají členské knížky společenstev, která od členů přijímají zápůjčky a stvrzují příjem a splacení zapůjčených částek a že zákon »aby nemohl vklady na knížky přijímati kdokoliv« přesně nyní vyznačil, které ústavy smí přijímati vklady a vydávati vkladní knížky.

Poukaz stěžovatelů na výnosy v rozkladu uvedené jest za nynějšího stavu zákonodárství zcela bezpředmětný (viz dr. Dvořák »Nové zákony o peněžnictví 1924 str. 77«).

2. pokud se týče § 2 posl. odstavce stanov, nutno činiti rozdíl mezi otázkou, zda družstvo smí provozovati obchody s nečleny, a mezi otázkou, zda kromě členů i nečlenové mohou v družstvu býti bezprostředně činni. A v tomto případě se jedná jen o rozhodnutí této druhé otázky.

3. pokud se týče vyloučení člena, § 55 zák. o společenstvech jedná o právech a povinnostech vystupujícího člena vůbec; v § 5 č. 4 zákon pak označuje slovem »vystoupení« (Ausscheidung) všecky způsoby zániku členství, t. j. výpověď, úmrtí a vyloučení. § 55 cit. zák. pak zná »vystoupení« jen na konci správního (obchodního) roku. Z ustanovení zákonných (§ 54, 55, 77, 78, 5 č. 4 cit. zák.) je tudíž zřejmo, že dnem vyloučení myslí zákon vždy jen poslední den správního roku, v němž byl člen vyloučen. Tím dnem »končí členství« (den ukončení členství). S tím nelze ovšem — jak stěžovatelé nesprávně uvádějí — stotožňovati den ztráty členství, t. j. dnem kdy byl vyloučen (viz souhlasnou literaturu: Stross: Das öster. Genossenschaftesrecht 1887, str. 189, JUDr. Stibic: Nástin družstevního práva 1921, str. 16, prof. JUDr. Wenig: Příručka obchodního práva 1921, str. 278, Scheiner: Handels- und Genossenschaftsregister II. díl, str. 261, Pisko: Lehrbuch des öster. Handelsrechtes 1923, str. 458).

4. Zvolené představenstvo, ač zmocněno k provedení změn valnou hromadou nemůže změny stanov samo provésti, neboť

vady vytčené nejsou snadno napravitelnými vyžadujíce změny smlouvy společenské, na nichž se musí usnésti jedině valná hromada, § 33 odst. 2 cit. zák. (viz rozhodnutí z 6. září 1922, čj. R I 1017/22 uveřejněné v »Právníku« 1922, str. 352, které se týkalo zcela obdobného případu).

Vr. z. s. stížnosti nevyhověl s poukazem na správné, stavu věci i zákonu hovící důvody obou usnesení prvého soudu.

Dovolacímu rekursu vyhověl nejvyšší soud pouze ohledně odstavce č. 3. usnesení soudu rejstříkového, potvrzeného soudem rekursním, kdežto v ostatním dovolacímu rekursu nevyhověl a to z následujících důvodů:

Rejstříkový soud zamítl žádost stěžujícího si družstva za zápis nových stanov, poněvadž některá ustanovení jich shledal po zákonu závadnými.

Pro n. s. přicházejí v úvahu již jen předpisy stanov, v odůvodnění usnesení rejstříkového soudu ze dne 6. března 1925 Firm 589/25 a z 8. května 1925 Firm 1738/25 pod č. 1 až 3 uvedená.

Mimo to odporuje rekurující družstvo také rozhodnutí rekursního soudu, pokud jím potvrzen byl výrok soudu prvého, že není nepřípustno, aby nařízené změny stanov provedlo představenstvo (čís. 4 usnesení posléz citovaného).

Jde o souhlasná usnesení nižších soudů v nesporném řízení a proto jest dovolací rekurs přípustný jen za podmínek § 16 čís. patentu z 9. srpna 1854 čís. 208 ř. z.

N. s. shledává dovolací rekurs odůvodněným pro zřejmý rozpor se zákonem jen v bodě třetím citovaných usnesení, a to z těchto důvodů:

Nelze sdíleti názoru nižších soudů, že by bylo nepřípustným ustanovení § 9 stanov, dle něhož vyloučený člen vystupuje z družstva dnem právoplatného vyloučení, poněvadž prý i v případě vyloučení končí členství posledním dnem správního roku, kdy se vyloučení stalo.

Nutno rozlišovati mezi dobrovolným vystoupením a vyloučením člena z družstva, jež rozeznává i § 5 čís. 4 zákona ze dne 9. dubna 1873 č. 70 ř. z. Prvý případ upravuje § 77 cit. zák., dle něhož společenstevní poměr může skončiti teprve po uplynutí závodního roku. Takovéhoto ustanovení pro případ vyloučení člena však zákon nemá, poněvadž již z pojmu a z účelu vyloučení člena, jehož další setrvání ve společenstvu mohlo by býti škodlivým, vychází, že musí působiti již okamžikem, kdy se stalo. Takovouto úpravu smlouvou připouští zákon v § 5 čís. 4. Tomu nikterak nejsou na závadu ustanovení §§ů 78 a 79 cit.,

zák., jež určují jen dobu ručení člena společenstva s ručením obmezeným, když přestal býti členem družstva a dobu, kdy musí býti vyplaceno jeho pohledávání ze společenstevního poměru.

Stanovy vyhovují tudíž i po této stránce zákonu, zvláště když i ručení vyloučeného člena stanovami jest upraveno způsobem po zákonu přípustným (viz rozhodnutí čís. 4156 sb. u. s., A. Cl. čís. 2390).

V ostatním jest stížnost neodůvodněna a stačí ku správným důvodům napadeného usnesení vzhledem k vývodům dovolacího rekursu uvésti ještě toto:

K čís. 1 usnesení rejstříkového soudu:

Že nejde o pouhé poskytování zápůjček družstvu jeho členy, vychází již ze znění stanov, kde se mluví o »podporování spořivosti členů přijímáním a úrokováním členských úspor«, a také z obsahu »Řádu pro členské úspory«, kde není ani slova o zápůjčce a kde celá úprava ukládání úspor, zejména způsobu jich přijímání a vydávání kryje se úplně se zvyklostmi ústavů (družstev), které provozují výlučně nebo z převážné části úvěrní obchody (srovnej zejména §§ 4, 5, 8, 10, 11 řádu). To, co stěžující si družstvo obmýšlí a ve stanovách v §u 2 e) zřejmě vyjadřuje, bylo by tedy obcházením předpisu §§u 1 a 2 zákona ze dne 10. října 1924 čís. 239 sb. z. a n., a právem oba nižší soudy návrh na zápis této změny stanov ve společenstevní rejstřík zamítly.

K čís. 2 usnesení rejstříkového soudu:

I v tomto směru dlužno přisvědčiti právnímu názoru nižších soudů, že právní povaha družstva nepřipouští, aby bylo provozování společenstevního podniku svěřeno také nečlenům. Odporovalo by to zásadě, vyslovené v §u 1 zákona ze dne 9. dubna 1873 č. 70 ř. z., dle něhož družstva jsou spolky s neuzavřeným počtem členů, jichž účelem jest podporovati výdělek neb hospodářství členů s p o l e č n ý m provozem závodu . . . .« Členové družstva musí tedy býti zúčastnění na provozu podniku jako t a k o v í. Rozšíření provozu nečleny bylo by tedy již s podstatou družstva neslučitelno. Při tom zákon nepřipouští vyjímek, nerozeznává zejména účast nečlenů trvalou neb přechodnou, nýbrž obmezuje činnost družstva vůbec jen na členy (srov. A. Cl. 2561).

Tomu není na závadu ani ustanovení § 85 zákona z 25. října 1896 čís. 220 ř. z., jenž sleduje jen účely daňové.

K bodu 4. usnesení rejstříkového soudu ze dne 8. května 1925 čj. Firm 1738/25.

Pokud nižší soudy prohlásily za nepřípustné, aby v tomto

případě provedlo příslušné změny stanov představenstvo, třeba že bylo ku změnám valnou hromadou zmocněno, sdílí Nejvyšší soud i tu právní názor soudů nižších stolic i jeho odůvodnění a poukazuje ke svému rozhodnutí čís. 1819 sb. n. s. a souhlasnému dosud neuveřejněnému rozhodnutí R I 1016/22.

Dovolací rekurs není tudíž v případech pod 1, 2, a 4 uvedených opodstatněn a bylo rozhodnouti, jak se stalo.

Rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 11. září 1925 č. j. R I 607/25/1.

Poznámka zasílatele:

S právním názorem n. s. ohledně otázky, kdy končí členství vyloučeného člena, nelze souhlasiti a poukazuje se prostě na souhlasnou literaturu — uvedenou podrobně v usnesení rejstříkového soudu — která zaujímá stanovisko zcela opačné. Pozoruhodno jest, že i ve vládní předloze zákona o společenstvech výdělkových a hospodářských z roku 1911 (číslo 823 příloh ke stenografickému protokolu poslanecké sněmovny XXI. zasedání 1911). — vydané nákladem Jednoty založen — § 81. odstavec prvý ustanovuje: »Společník může býti vyloučen jedině z důvodů ve stanovách určených. Vystupuje pak ze společenstva koncem správního roku.«

R. v. z. s. Jaroslav Karas.

Na základě exekučního titulu o dani z obratu vydaného proti korporaci nebo výdělkovému a hospodářskému společenstvu nemůže býti vedena exekuce proti osobám odpovědným za správu korporace nebo společnosti.

N. byl od 24. ledna 1923 do 23. června 1923 členem představenstva záložního a obchodního družstva X., zaps. společenstva s r. o. Podle nedoplatkového výkazu berního úřadu v B. ze dne 22./VI. 1925 vydaného proti tomuto družstvu činí daň z obratu připadající na období, v němž byl N. členem představenstva, i s příslušnými úroky z prodlení Kč 22.748.01.

Na základě tohoto výkazu a výtahu z obchodního rejstříku navrhla finanční prokuratura proti N. exekuci zabavením movitostí odvolávajíc se na § 8 odst. 2, zák. ze dne 11. prosince 1919, čís. 658 sb. zák. a nař., podle něhož N., jako člen představenstva ručí rukou společnou a nerozdílnou za dlužnou daň z obratu.

Exekuční soud tuto exekuci povolil. — Rekursní soud vyhověl stížnosti N—ově a napadané usnesení změnil v ten smysl, že se návrhu vymáhající věřitelky na povolení exe-